

Motion Värna Öresund

Ordförandens förslag

Regionala utvecklingsnämnden föreslår regionfullmäktige följande:

1. Regionfullmäktige bifaller motionens att-sats sex: att Region Skåne i övrigt ska verka för en hållbar utveckling så att Öresunds ekosystem värnas.
2. Regionfullmäktige anser motionens övriga att-satser besvarade med hänvisning till att arbete pågår eller att frågan lyfts.

Sammanfattning

Mätta Ivarsson (MP), Thomas Hansson (MP), Angela Everbäck (MP) och Kami Petersen (MP) har i en motion till regionfullmäktige föreslagit följande:

1. Att Region Skåne tar initiativ till att ett eller flera större marina naturreservat bildas i Öresund
2. Att Region Skåne verkar för att Öresund blir ett biosfärområde
3. Att Region Skåne tar initiativ till att samla de svenska kustkommunerna längs Öresund i arbetet med att förverkliga marina naturreservat och biosfärområde
4. Att Region Skåne verkar för att frågan om skydd av Öresund blir en fokusfråga i samarbetet Greater Copenhagen
5. Att Region Skåne driver på för att delar av Öresund på sikt kan bli nationalpark
6. Att Region Skåne i övrigt ska verka för en hållbar utveckling så att Öresunds ekosystem värnas.

Regionfullmäktige föreslås att anse att-satserna 1,2,3,4 och 5 vara besvarade då dessa frågor hanteras av andra myndigheter. Länsstyrelsen Skåne har ett pågående regeringsuppdrag att utreda förutsättningarna för ett marint områdesskydd i Öresund. Region Skåne följer utredningen och beroende på resultatet kan eventuella vidare åtgärder diskuteras. Frågan har lyfts inom ramen för Greater Copenhagen, men vid tidpunkten fanns inte intresse av att driva frågan. Regionfullmäktige föreslås bifalla förslag 6.

I ärendet finns följande dokument:

1. Motionssvar 2021-05-06
2. Motion Värna Öresund, 2020-05-28

Överväganden**1. Bakgrund**

I Öresund möts Östersjöns avrinnande bräckta vatten och Västerhavets tillrinnande saltvatten. Detta skapar en unik havsmiljö. Sedan 1932 har det varit trålfiskeförbud i Öresund, vilket har lett till att växt- och djurliv haft en chans att återhämta sig. Bland annat återfinns några av de tätaste ålgräsängarna vi har i Skåne i just Öresund. Öresund är dock fortfarande påverkat av en intensiv sjötrafik på både den svenska och danska sidan samt påverkat av föroreningar såsom mikroplaster, kemikalier, läkemedelsrester och marint skräp. Både svenska och danska sidans städer och kommuner har expansionsplaner för sina områden. Expansionsplaner som kan komma att påverka Öresund negativt, då havet alltid är slutmottagaren för samtliga utsläpp.

Malmö stad påbörjade ett kartläggningsarbete år 2014. Kartläggningen resulterade i en rapport som publicerades 2018 och redogjorde för vad ett biosfärsområde skulle innebära för Malmö stad. Vid denna tidpunkt var inte danska sidan intresserade av ett biosfärsområde och även inom våra skånska kommuner rådde en oenighet för vad ett biosfärsområde skulle innebära. Resultatet i Malmö stad rapport fastställde att ett biosfärsområde skulle vara positivt för Malmö. Det fanns även stor uppslutning kring denna fråga inom Malmö, vilket ledde till att det togs politiskt beslut att ta med planer för ett biosfärsområde i sin översiktsplan och som en del i Malmö stads handlingsplan för arbetet 2019 – 2023 med att stärka Malmös roll som framtidens kuststad.

Under 2020 gav regeringen Länsstyrelsen i Skåne i uppdrag att utreda förutsättningarna för marint områdesskydd i Öresund. Länsstyrelsen ska analysera vilken skyddsform som är lämpligast utifrån skyddsbehovet och redogöra för hur ett områdesskydd i Öresund kan bidra till att säkerställa ett ekologiskt representativt nätverk av marina skyddade områden. Exempel på det kan vara beslut om begränsningar i fiske med stöd av fiskerilagstiftningen, eller begränsad hastighet till sjöss med stöd av sjötrafikförordningen. Områdesskydden av hav, sjöar och vattendrag ska vara ekologiskt representativa, sammanhängande och funktionella. I detta arbete tittar man också på biosfärsområde som ett potentiellt skydd.

2 Motionens förslag avseende**2.1 Att Region Skåne tar initiativ till att ett eller flera större marina**

naturreservat bildas i Öresund

Ett marint skyddat område kan avse hela eller delar av den marina miljön inom området. För att inrätta en naturreservat krävs initiativ från kommuner eller länsstyrelser. Det är även dessa aktörer som ska se till att skyddet är tillräckligt, ibland i samarbete med Havs- och vattenmyndigheten. Regionen kan utgöra en av många aktörer som bjuds in till dialog avseende upprättandet av ett naturreservat. Regionen kan därför inte ta direkta initiativ till dessa åtgärder. Däremot kan dessa frågeställningar, t.ex. att införa ökat marint skydd, lyftas in i en Regionplan. Vissa av Skånes kustkommuner har dessutom kommit långt i frågorna avseende ett ökat marint skydd. Här ligger Lomma kommun i framkant i att ha politikerbeslut för att utöka det marina skyddet avsevärt. Dock ligger denna fråga främst hos kommuner och Länsstyrelsen att driva.

2.2 Att Region Skåne driver på för att delar av Öresund på sikt kan bli nationalpark

För att inrätta en nationalpark krävs initiativ från kommuner, länsstyrelser eller Naturvårdsverket. Det är även dessa aktörer som ska se till att skyddet är tillräckligt, ibland i samarbete med Havs- och vattenmyndigheten. Regionen kan utgöra en av många aktörer som bjuds in till dialog avseende upprättandet av en nationalpark. Regionen kan därför inte ta direkta initiativ till dessa åtgärder. Däremot kan dessa frågeställningar, t.ex. att införa ökat marint skydd, lyftas in i en Regionplan. Dock ligger denna fråga främst hos kommuner, Länsstyrelsen och Naturvårdsverket att driva.

2.3 Att Region Skåne tar initiativ till att samla de svenska kustkommunerna längs Öresund i arbetet med att förverkliga marina naturreservat och biosfärområde

Likt de två ovanstående förslagen ligger denna fråga främst hos kommuner, Skånes Kommuner (f.d. Kommunförbundet) och Länsstyrelsen att driva.

2.4 Att Region Skåne i övrigt ska verka för en hållbar utveckling så att Öresunds ekosystem värnas

Region Skåne har sedan många år tillbaka tagit initiativ till att samla de svenska kustkommunerna i samverkansprojekt för att öka skyddet i Öresund och i Östersjön. Inom projektet LIFE COAST adapt har Region Skåne redan byggt upp en bra samverkan med våra kustkommuner. Vissa kommuner (Helsingborg, Lomma och Ystad) är delaktiga som partners i projektet medan andra representeras av Skånes kommuner.

Utöver detta är Region Skåne en aktiv partner i nätverket Regional kustomsamverkan Skåne och Halland. Denna samverkan består av Länsstyrelserna i Skåne och Halland, Statens geotekniska institut (SGI) och Sveriges geologiska undersökning (SGU) kustkommunerna i Skåne och Halland, andra myndigheter, lärosäten och regionala aktörer, samt övriga intressenter som har intresse i kustfrågor. Detta

nätverk drivs av Statens geotekniska institut och är sedan några år tillbaka ett väletablerat nätverk för frågor avseende havet och kusten, dit kommunerna också kan vända sig med frågor. Inom nätverket regional kustsamverkan lyfts och debatteras frågorna om hur vi ska värna om samt skydda vår kust.

Region Skåne arbetar aktivt i projekt som verkar för en hållbar utveckling så att Öresunds ekosystem värnas. Dels projektleder vi EU- projektet LIFE COAST adapt sedan 2018 vars syfte är att testa naturbaserade åtgärder för att erosionssäkra

Skånes kust. Inom projektet införs olika åtgärder såsom plantering av ålgräs, strandfordring, borttagande av hårdgjorda strukturer och invasiva arter m.fl. Syftet med att inför dessa naturanpassade åtgärder är att försöka erosionssäkra våra kuster samtidigt som vi stärker havets och kustens egna ekosystem. Flera av dessa åtgärder införs på olika lokaler i Öresund. Ålgräsängar, som förutom att de utgör ett livsviktigt habitat även är en parameter som kan hjälpa till att dämpa den ökade kusterosion. Täta ålgräsängar kan hjälpa till att dämpa våghöjden och därmed minska erosionen från kommande klimatförändringar som stigande havsnivåer och kraftigare stormar.

Region Skåne delfinansierar och sitter med i styrgruppen för klustret Svenskt marintekniskt forum (SMTF). Det övergripande fokusområdet för detta kluster har varit grön omställning av sjöfarten, där våra svenska företag också har kommit långt i denna fråga och vissa företag är även internationellt ledande i hållbar utveckling. Grön omställning åsyftar till att driva utvecklingen framåt avseende att få till en fossilfri sjöfart samt effektivare och smartare sjöfart, där samverkan för att avlasta tunga fordon från landsvägarna och samverkan mellan hamn och stad är två pågående projekt bland flera.

2.5 Att Region Skåne verkar för att Öresund blir ett biosfärområde

Biosfärområden bidrar till hållbar samhällsutveckling genom att vara modellområden där nya metoder utvecklas i lokal samverkan. I ett biosfärområde testas nya metoder och söks ny kunskap för att ge exempel på hur vi kan bevara ett naturområde samtidigt som människor lever där. Att verka för att Öresund blir ett biosfärområde är inget som Region Skåne aktivt arbetar med idag. Då Länsstyrelsen i Skåne för närvarande arbetar med ett regeringsuppdrag för att ta fram förslag på skydd för Öresund, är det av vikt att invänta resultatet från det arbetet. Om Länsstyrelsen beslutar att inrätta ett biosfärområde för Öresund är det bästa alternativ, finns det anledning att diskutera vilken roll en region bör ha i ett sådant arbete.

2.6 Att Region Skåne verkar för att frågan om skydd av Öresund blir en fokusfråga i samarbetet Greater Copenhagen

Region Skåne lyfte frågan under 2020 inom ramen för Greater Copenhagen men har hittills inte genererat i att bli en fokusfråga.

Anna Jähne
Ordförande

Ulrika Geeraedts
Utvecklingsdirektör